

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ DERNEKLER HAKKINDAKİ FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ

Determination of Nursing Students' Awareness About Professional Association

Sibel KÜÇÜKOĞLU¹, Ayda ÇELEBİOĞLU², Arzu MİROĞLU³

Gözde ÇAĞLAR³, Neslihan BAĞCI³

ÖZET

Amaç: Çalışma hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki çalışmaya 2012-2013 eğitim öğretim döneminde Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören, araştırmaya katılmayı kabul eden 387 öğrenci alındı. Çalışmada örneklem yöntemine gidilmemiş evren aynı zamanda örnekleme oluşturmuştur. Veri toplamada araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu kullanıldı. Veriler sayı, yüzdelik hesaplama ve Ki-kare testi ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.10±2.20 olduğu, büyük çoğunluğunu (%72.6) kız öğrencilerin oluşturduğu, %85.8'inin herhangi bir işte çalışmadığı belirlendi. Öğrencilerin yarısının (%56.1) hemşirelikle ilgili dernekler hakkında bilgi sahibi olduğu, ancak büyük çoğunluğunun (%86.5) derneklerin görev, yetki ve sorumluluklarını bilmediği, %79.6'sının bu konuda bilgi almak istedikleri saptandı. Öğrencilerden çok az bölümünün sağlık meslek lisesi mezunu olduğu (n:8), ve bu öğrencilerin tümünün göreve başladıktan sonra Türk Hemşireler Derneğine üye olduğu, öğrencilerin cinsiyeti ve çalışma durumunun mesleki derneklere yönelik farkındalık durumlarını etkilemediği belirlendi (p>0.05).

Sonuç: Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler ve onların görev yetki ve sorumlulukları hakkında yeterince bilgili olmadığı ve büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi almak istedikleri belirlendi.

Anahtar sözcükler: Hemşirelik öğrencisi, dernekler, hemşirelik mesleği, farkındalık.

ABSTRACT

Purpose: The purpose of the study was to determine their awareness of nursing students about professional organizations.

Method: This descriptive study involved 387 students who were studying in the nursing department of Faculty of Health Sciences, in academic year of 2012-2013 and accepted to participate in research. In this study, the population which was not created without using the sampling method formed the sample group, as well. A questionnaire was used by the researchers during data collection process. Data were assessed by using number, percentage and chi-square test.

Results: It was determined that the average age of the students who participated in the study was 21.10 ± 2.20, the majority of them (72.6%) were female students and 85.8% did not work in any job. It was found that half of the students (56.1%) have knowledge about associations related to nursing, but a great majority (86.5%) did not know the duties, powers and responsibilities of associations, 79.6% requested to get information about the subject. It was determined that very small part of students were health vocational high school graduates (n = 8), and all these students were members of the Turkish Nurses Association after they started the task, students' gender and employment status did not affect the awareness of the professional associations (p> 0.05).

Conclusion: In this study, it was determined that nursing students were not knowledgeable enough about professional organizations and their duties, powers and responsibilities, and the majority of them wanted to get information about it.

Key Words: Nursing student, associations, nursing profession, awareness.

¹Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum

²Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum

³Öğrenci Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum

Yazışma Adresi

Yrd. Doç. Dr. Sibel Küçükoglu, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

e-mail: s_nadaroglu@hotmail.com

Tel: 04422315790

Geliş tarihi/Received:19/12/2013 ; Kabul tarihi/Accepted:20/06/2014

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan ve özünde "bakım" eylemi olan hemşirelik, Florence Nightingale'den bu yana bir meslek olarak şekil almaya çalışmaktadır. Bu meslekleşme çabalarının değer görebilmesi için mesleğin sahip olması gereken ölçütlere ulaşabilmesi gereklidir (Korkmaz2011).Chitty'nin belirttiğine göre (1993) Kelly tarafından geliştirilen ölçütlere göre hemşirelik; toplumun sağlığı ve insanlık için hayati olan hizmetleri sunan, araştırmalarla sürekli yenilenen ve geliştirilen bir bilgi birikimi olan, etik kodları olan, uygulama standartlarını belirleyip mesleğin gelişimini destekleyen bir meslektir. Bir mesleğin sosyal gelişmişlik düzeyini gösteren en önemli unsurlardan birisi, o mesleğe ait mesleki örgütlerin, derneklerin ve yayın organlarının varlığı ve etkinliğidir (Ulusoy ve Görgülü 2001; Wynd 2003). Meslekler gelişimlerini ve güç birliğini sağlayabilmek için ortak bir çatı altında karar alma ve hareket etmeye gereksinim duyarlar (Akçay 1998).

Gelişmiş meslekler statüsüne ulaşabilmesi için bir uğraşın meslek olma sürecinde ilerleyebilmesi ancak, mesleğin kimliğini ve ideolojisini özümsemiş, yeterli mesleki bilgi ve beceriye sahip, mesleki uygulamalarda otonomi sahibi olabilen, yasal düzenlemelerle belirlenmiş görev, yetki ve sorumluluklarının bilincinde olan meslek üyelerine sahip olması ile olabilir (Korkmaz ve Görgülü 2010). En eski mesleklerden biri olan hemşirelik mesleğinin her alanda güç kazanmasının en iyi yolu, meslek üyelerinin birlikte hareket edebilmeleridir. Birlikte hareket edebilmeyi sağlayıcı en büyük güç kaynağı ise profesyonel derneklerdir. Profesyonel dernekler değişim ajanı rolüne sahip, ortak amaçlar için tüm hemşireleri bir araya getirebilen ve düşünceleri eyleme dönüştürebilen kuruluşlardır (Karaöz 2004). Ülkemizde hemşirelik, mesleki örgütlenme anlamında derneklerle temsil edilmektedir.

Türk Hemşireler Derneği Türkiye'de kurulan ilk hemşirelik derneğidir (Korkut 2005). Son yıllarda çoğunlukla akademisyen hemşirelerin girişim ve katkılarıyla Diyabet Hemşireleri Derneği, Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği, Çocuk Hemşireleri Derneği gibi özel dal dernekleri kurulmuş ve böylece hemşirelikle ilgili örgüt sayısında ciddi bir artış olmuştur (Gözüm ve ark. 2000). Ülkemizde mesleki alanda faaliyet sürdüren dernek sayısının; 2000 yılında 20, 2005 yılında 23, 2010 yılında 33 olduğu, bunlardan 23'ünün genel ve özel dal hemşirelik derneği, 10'unun okulları koruma, mezunlar derneği gibi dernekler olduğu belirtilmiştir

(Gözüm ve ark.2000; Korkut 2005; Ünsal ve ark. 2010).

Hemşirelikte öğrencilik yıllarından itibaren mesleki örgütlerin tanınması, mesleki bilinci arttırmada önemli bir rol oynayabilir, mesleki örgütlenmenin güçlenmesine katkı sağlayabilir. Lise, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında hemşireliğin örgütlenme durumu, hemşirelik yasaları, tarihi gelişimi konuları pek çok ders kapsamında işlenmekte ve öğrencilerde duyarlılık geliştirilmeye çalışılmaktadır (Şayık 2012; Ünsal ve ark. 2010). Yiğit ve arkadaşlarının (2007), hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin sadece %4.9'unun hemşirelik ve sağlıkla ilgili derneklere üye olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde hemşirelerin örgütlenme durumları ile ilgili çeşitli çalışmalar olmasına karşın (Gözüm ve ark. 2010; Ünsal ve ark. 2010) öğrenci hemşirelerin mesleki örgütler hakkındaki bilgilerini inceleyen çalışmalar (Ünsal ve ark. 2010) oldukça sınırlıdır. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki bilgi ve farkındalıklarını ele alan çalışmalara destek olunmalı ve konu üzerinde daha fazla hassasiyetle durulmalıdır. Bu tür araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler, sağlık profesyoneli olarak çalışacak öğrencilerin örgütlenmeye yönelik bilgi sahibi olunmasını sağlayarak, derneklere ve örgütlenmeye yönelik olumlu tutumlar kazanmaları için yapılması gerekenler konusunda yol gösterici olacaktır (Kiper ve Koştu 2010).

AMAÇ

Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütler hakkındaki farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencileri ile Ocak 2012-Mart 2012 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Çalışmanın evrenini; Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümü 1., 2., 3., 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek tüm öğrencilerin araştırmaya alınması hedeflenmiş, ancak araştırmaya katılmak istemeyen ve anket formunun uygulandığı tarihlerde okulda bulunmayan öğrenciler nedeniyle araştırma grubunu 387 öğrenci (evrenin %85'i) oluşturmuştur.

Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Anket formu; öğrencilerin tanıtıcı özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıfı, çalışma durumu), mesleki dernekler hakkında bilgi durumu (mesleki derneklere üye olma, dernekleri bilme, görev, yetki ve sorumluluklarını bilme, derneklerle ilgili bilgi aldığı yerler ve derneklerle ilgili bilgi almak isteme durumları) ile ilgili kapalı uçlu sorularla, derneklerin mesleğe katkısı ile ilgili açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul'undan ve çalışmanın yapılacağı kurumdan yasal izinler alınmıştır. Anket uygulamaya başlamadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilerek öğrencilerin çalışmaya gönüllü olarak katılımları sağlanmıştır. Veriler, anket formunun uygulandığı tarihlerde fakülte de bulunan, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere kendi sınıflarında her ana ders öncesinde anket formu dağıtılıp, formlar doldurulduktan sonra araştırmacılar tarafından geri alınarak toplanmıştır.

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS 18.0 programında tanımlayıcı istatistikler kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde yüzdellik dağılımlar ve ortalamalar ve ki-kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık sınırı $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri

	X±SS	
Yaş	21.10±2.20	
Tanıtıcı özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kız	281	72.6
Erkek	106	27.4
Sınıf		
1. Sınıf	103	26.6
2. Sınıf	107	27.6
3. Sınıf	80	20.7
4. Sınıf	97	25.1
Çalışma Durumu		
Evet	55	14.2
Hayır	332	85.8
Toplam	98	100.0

Tablo 1'de çalışmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalamasının 21.10±2.20 olduğu, büyük çoğunluğunu (%72.6) kızların oluşturduğu, %27.6'sının ikinci sınıfta okuduğu,

%85.8'inin herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin dernekler ile ilgili bilgi durumları

	Sayı	%
Hemşirelikle ilgili bir derneğe üye		
Evet	8*	2.1
Hayır	379	97.9
Hemşirelikle ilgili dernekleri		
Biliyor	217	56.1
Bilmiyor	170	43.9
Derneklerin görev, yetki ve sorumluluklarını		
Biliyor	90	23.3
Bilmiyor	297	76.7
Derneklerle ilgili bu bilgiyi nereden aldığı**		
Okuduğu bölümden	69	17.8
Diğer (Dernek üyeleri, internet, sağlık çalışanları)	22	5.7
Derneklerle ilgili bilgi almak isteme durumları		
Evet	308	79.6
Hayır	79	20.4
Toplam	387	100.0

*Bu öğrenciler SML mezunu olup Türk Hemşireler Derneği'ne üyedirler.

**% değerleri derneklerin görev yetki ve sorumluluklarını bilenler üzerinden verilmiştir.

Tablo 2'de öğrencilerin hemşirelik dernekleri ile ilgili bilgi durumları verilmiştir. Öğrencilerin çok büyük bir kısmının (%97.9) hemşirelikle ilgili bir derneğe üye olmadığı, yarısının (%56.1) hemşirelikle ilgili dernekleri bildiği, ancak öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%86.5) derneklerin görev, yetki ve sorumluluklarını bilmediği, bilenlerin büyük çoğunluğunun (%17.8) bu bilgiyi okuduğu bölümden öğrendiği, %79.6'sının dernekler hakkında bilgi edinmek istediği saptanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilere göre derneklerin mesleğe olan katkıları

Derneklerin Mesleğe Katkısı	Sayı*	%
Mesleki profesyonelleşmeyi sağlamak	256	66.1
Mesleki hakları savunmak	228	58.9
Mesleksi rolleri tanımlamak	223	57.6
Etik ilkeleri belirlemek	181	46.8
Meslek üyelerini bilinçlendirmek	145	37.5

*Öğrenciler birden fazla cevap vermişlerdir.

Tablo 3'te öğrencilerin derneğin mesleğe katkılarına ilişkin ifadeleri yer almaktadır. Derneğin mesleğe katkılarını; öğrencilerin %66.1'i profesyonelliği sağlamak, %58.9'u mesleki hakları savunmak, %57.6'sı mesleki rolleri tanımlamak olarak sıralamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin cinsiyetine göre derneklerle ilgili bilgi durumu

Derneklerle ilgili bilgi durumları	Kız		Erkek		X ² p
	Sayı	%	Sayı	%	
Hemşirelikle ilgili bir derneğe üye olma					
Evet	7	87.5	1	12.5	x ² =0.911 p=0.308
Hayır	274	72.3	105	27.7	
Hemşirelikle ilgili dernekleri bilme					
Biliyor	67	74.4	23	25.6	x ² =0.198 p=0.383
Bilmiyor	214	72.1	83	27.9	
Derneklerle ilgili bu bilgiyi nereden aldığı					
Okuduğu bölümden	51	73.9	18	26.1	x ² =0.044 p=0.540
Diğer (Dernek üyeleri, internet, sağlık çalışanları)	16	76.2	5	23.8	
Derneklerle ilgili bilgi almak isteme durumları					
Evet	226	73.4	82	26.6	x ² =0.446 p=0.296
Hayır	55	69.6	24	30.4	

Tablo 4'te öğrencilerin cinsiyetine göre derneklerle ilgili bilgi durumu görülmektedir. Çalışmada öğrencilerin cinsiyeti ile derneklere üye olma, derneklerle ilgili bilgi sahibi olma, derneklerle ilgili bilgi sahibi olan öğrencilerin bu bilgileri edinme yerleri ve derneklerle ilgili daha kapsamlı bilgi edinmeyi istemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 5. Öğrencilerin çalışma durumuna göre derneklerle ilgili bilgi durumu

	Kız		Erkek		X ² p
	Sayı	%	Sayı	%	
Hemşirelikle ilgili bir derneğe üye olma					
Evet	7	87.5	1	12.5	x ² =0.911 p=0.308
Hayır	274	72.3	105	27.7	
Hemşirelikle ilgili dernekleri bilme					
Biliyor	67	74.4	23	25.6	x ² =0.198 p=0.383
Bilmiyor	214	72.1	83	27.9	
Derneklerle ilgili bu bilgiyi nereden aldığı					
Okuduğu bölümden	51	73.9	18	26.1	x ² =0.044 p=0.540
Diğer (Dernek üyeleri, internet, sağlık çalışanları)	16	76.2	5	23.8	
Derneklerle ilgili bilgi almak isteme durumları					
Evet	226	73.4	82	26.6	x ² =0.446 p=0.296
Hayır	55	69.6	24	30.4	

Tablo 5'te öğrencilerin çalışma durumu-na göre derneklerle ilgili bilgi durumu verilmiştir. Çalışmada öğrencilerin herhangi bir işte çalışıyor olması ile derneklere üye olma, derneklerle ilgili bilgi sahibi olma, bilgi sahibi olan öğrencilerin ise bu bilgileri edinme yerleri ve derneklerle ilgili daha kapsamlı bilgi edinmeyi istemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (p>0.05).

TARTIŞMA

Hemşireler ülkelerinde sağlık bakımı alanının en geniş grubunu oluştururlar ve bu yönüyle çok büyük potansiyel güce sahiptirler. Hemşirelerin ellerindeki en etkileyici güç kaynağı çeşitli profesyonel hemşirelik örgütleridir. (Çolak ve Özbayır 2005). Ülkemizde hemşirelik alanındaki örgütlenme özellikle son yıllarda gelişmiş ve

hemşireliğin birçok alanında genel ve özel amaçları olan dernek ve örgütler kurulmaya başlanmıştır. Hemşirelik eğitimi müfredatı içerisinde ulusal ve uluslararası örgütlerle ilgili bilgilere pek çok derste yer verilmektedir (Ulusoy ve Görgülü2001). Ancak bu çalışmada öğrencilerin neredeyse tamamına yakını derneklerin görev yetki ve sorumluluklarını bilmediğini belirtmiştir. Korkmaz ve Görgülü (2010) hemşirelerin mesleki örgütlere üye sayısının oldukça düşük olduğunu, Karadağ ve arkadaşları (2007) hemşirelerin mesleki örgütlere katılım oranının düşük olduğunu, Yiğit ve arkadaşları (2007) öğrencilerin ancak %4.9'unun bir derneğe üye olduğunu, Kiper ve Koştu(2010) öğrencilerin %15.1'inin mesleki örgütler hakkında bilgisinin olduğunu, %67,9'unun kısmen bilgisi olduğunu, %17'sinin de bilgisinin olmadığını belirlemiştir.

Ülkemiz hemşireliğinin meslekleşme sürecinde yol alabilmesi ve mesleki rollerini yerine getirebilmesi için mesleki ölçüt alanlarına ilişkin gelişmelerin sağlanması ve sürdürülmesinin yanı sıra meslek üyelerinin kendilerini temsil eden örgüt ve derneklerin görev yetki ve sorumluluklarının bilincinde olmaları gerekmektedir. Çalışmada öğrencilerin büyük bir kısmının dernekler hakkında bilgi almak istemesi sevindirici bir bulgudur. Bahtiyar ve arkadaşları (2006) hemşirelik öğrencilerinin %77.3'ünün hemşirelikle ilgili örgütlerin varlığından haberdar oldukları saptanmıştır. Bu durum öğrencilerde mesleki örgütlenme konusunda bir farkındalığın oluştuğunu göstermektedir. Bu bağlamda yapılacak iyileştirmelerin daha çok bilinçlenmeyi sağlayacağı şüphesizdir. Öğrencilerin Türk Hemşireler Derneği Öğrenci Komisyonu veya Öğrenci Hemşireler Derneği gibi öğrencilik hayatlarında mesleki örgütlenme adına aktif olarak görev alabilecekleri örgütlere yönlendirilmesinin, mezuniyet sonrası bu bilinci devam ettirmeleri açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Meslek örgütlerinin işlevleri, meslek ilkelerini belirlemek, mesleki uygulamaları denetlemek, meslektaşlarının hak ve sorumluluklarını belirlemek, meslektaşlarının haklarını savunmak, mesleki eğitime yön vermek ve meslek içi eğitimler düzenlemek, meslek üyeleri arasında dayanışma sağlamak, mesleğin icrasına yönelik sosyal alanlarda üyelerine belirli hizmetler sunmak, ilgili meslek grubunu dışarıya karşı temsil etmek ve mesleği tanıtmak, özlük haklarını korumak ve geliştirmek şeklinde belirtilmektedir (Kiper ve Koştu 2010; Ünsal ve ark. 2010). Çalışmada öğrenciler derneklerin mesleğe katkısını "Profesyonelliği sağlamak", "Mesleksel haklar elde etmek" ve "Mesleki rolleri tanımlamak" şeklinde sıralamıştır. Ceylan ve Turan (2005) çalışmasında öğrencilerin %24,6'sı derneğe üye olmanın mesleğe faydasının mesleki gelişimi sağlamak olduğunu belirtmiştir. Gözüm'ün (2000) çalışmasında ise öğrenciler çoğunlukla derneklerden mesleki hakların savunulmasını beklemektedir.

Çalışmada öğrenci hemşirelerin cinsiyet ve çalışma durumunun derneklerle ilgili bilgi durumları üzerinde etkili olmadığı belirlenmiştir. Kiper ve Koştu'nun (2010) çalışmasında ise öğrencilerin cinsiyeti ve çalışma durumu ile örgütler hakkındaki bilgi düzeyleri ve derneklerle nasıl iletişime geçileceğini bilme durumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Çalışma bulgusunun literatürden farklı olmasında öğrencilerin genel olarak (n: 8 öğrenci hariç) yarı zamanlı (part time) ve sağlık alanı dışındaki işlerde çalış-

tıkları ve bu kurumların da mesleki örgütlenme anlamında teşvik edici rolünün olmaması nedeniyle bu öğrencilerin derneklerle ilgili bilgi durumları etkilenmemiş olabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları öğrencilerin mesleki örgütlenme ve örgütlerle ilgili bilgilerinin istedik düzeyde olmadığını, öğrencilerin cinsiyet ve çalışma durumunun derneklerle ilgili bilgi durumları üzerinde etkili olmadığını göstermiştir. Özellikle mesleki alanda örgütlenme konusundaki bilgi yetersizliği, hemşirelerin bu alanda etkin olmasını ve bir bütünlük oluşturmasını engellemektedir. Bu nedenle lisans eğitiminin birinci sınıftan itibaren öğrencilerin mesleki örgütlerin görevleri, rolleri, işleri, üyelik koşulları konusunda bilgilendirilmeleri ve mesleki örgütlerde öğrencilik yıllarından itibaren aktif görev almaları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akçay H (1998) Hemşirelikte güç ve örgütlenmenin önemi. Türk Hemşireler Dergisi, 48(5): 32.
- Bahtiyar G, Tursun P, Kaya M ve ark (2006) Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelikte Mesleki Dayanışma ve Örgütlenme ile İlgili Görüşlerin İncelenmesi. 5. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, 20-21 Nisan, Şanlıurfa, s.78.
- Ceylan S, Turan T (2005) "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki Örgütler ve Dergiler Hakkındaki Bilgileri ve Beklentileri", 3. Uluslararası-10. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 7-10 Eylül, İzmir. s.48.
- Chitty KK (1993) Professional Nursing. Second Edition Pennsylvania: WB. Saunders Company. pp:227-236
- Çolak P, Özbayır T (2005) "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleğe ve Mesleki Güç Oluşturmaya Yönelik Görüşleri", 3. Uluslararası-10. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 7-10 Eylül, İzmir.
- Gözüm S, Ünsal A, Demirci P ve ark (2000) Hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3(2):19-28.
- Karadağ A, Hisar F, Özhan Elbaş N (2007) The level of professionalism among nurses in Turkey. Journal of Nursing Scholarship, 39(4): 371-374.

- Karaöz S (2004) Hemşirelerin politik gücü. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8(1):30-36.
- Kiper S, Koştu N (2010) Denizli sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 5(14), 1-14.
- Korkmaz F, Görgülü S (2010) Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Dergisi, 17(1):1-17.
- Korkmaz F (2011) Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 18(2): 59-67
- Korkut H (2005) Hemşirelerin mesleki dernekleri ve dernekler kanununa ilişkin bilgileri. Hemşirelik Esasları AD Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şayık D (2012) Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Dernekler Hakkında Bilgilendirilmelerinin, Örgüte Üye Olma Durumlarına Etkisi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ulusoy MF, Görgülü RS (2001) Hemşirelik Esasları-Temel Kuram, Kavram, İlke ve Yöntemler. 5. Baskı, 72 TDFO Ltd. Şti., Ankara, 12-21.
- Ünsal A, Yıldırım T, Aymelek N (2010) Öğrencilere verilen eğitimin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3(2):25-34.
- Wynd CA (2003) "Current factors contributing to professionalism in nursing", Journal of Professional Nursing, 19(5): 251-261.
- Yiğit R, Esenay FI, Derebent E (2007) Türkiye'de hemşirelik son sınıf öğrencilerinin profili. Cumhuriyet Üniversitesi HYO Dergisi, 11(3): 1-12.